

ביאורים

המבט שלנו על שלושת האבות אינו כאל אוסף של אנשים העומדים בראש האומה. האבות מהווים מציאות אחת מאוחדת העומדת ביסוד האומה הישראלית, ויוצרת בסיס לאומה כולה. המה"ל מסביר שמציאות שלמה כוללת בתוכה שישה צדדים - כמו כל דבר במציאות שיש לו שישה צדדים - ובאמצע נקודה אמצעית. זו הסיבה שהאבות, שהם הבסיס והיסוד לכל המציאות, הקריבו יחד בשבעה מזבחות, מכיוון שהם מהווים יחד **מציאות שלמה** הכוללת את המידות והבחינות השונות הקיימות במציאות.

כפי שראינו לעיל, עניינו של הקרבן הוא דבקות הנבראים בבורא. דרך הקרבן הברואים מבטאים את דבקותם בבורא. בלעם, כנביאם של כלל אומות העולם, רצה להופיע ולבטא את המספר שבע, שמבטא מציאות שלמה כפי שראינו לעיל, מכוח היותו נביא המאחד את כל אומות העולם.

במה הוא טעה? הקב"ה אינו צריך את הקרבנות שיקריבו לו - אם היה זקוק להם היה יכול לבקש זאת מן המלאכים. הוא רוצה בקרבנות בתור אלה שמבטאים את דבקותם של הנבראים בבורא, את העובדה שהמציאות שנבראה בידי הבורא מבטאת את דבקותה בו. מציאות זו שייכת **דווקא דרך עם ישראל**, שהם המציאות היסודית בעולם שנאצלה מהבורא, וייעודו של העולם מתגלה דרכם.

הרחבות

• משמעות המספר שבעים

ואמר בלעם פי אליו ראוי בלבד לבנות ז' מזבחות, פי הוא נביא לכל האמות... ודבר שהוא הפל הוא שלם, וכל דבר שהוא שלם ראוי לו מספר שבעה. המהר"ל מבאר שבלעם חשב לבנות דווקא שבעה מזבחות, כיוון שהיה הנביא של כל הגויים, וכל שלמות שכזו מתבטאת בספרה שבע. מספר שנכפל בעשר מועצם ומורחב ברעיון הבסיסי שלו [הרב יעקב ישראל קנייסיבקי, קהלות יעקב ז]. הרב קוק כתב על המספר שבעים, שהוא מספר כלל האומות: "טעם צורך מספר שבעים בסנהדרין... הרמב"ן כתב שהם נגד שבעים אומות, שמוזה המספר נבין שחילוקי הנפשות בסוגיהן ודעותיהן, המבדילים ביניהן להיות כל אחת חטיבה בפני עצמה, המה שבעים במספר. על כן הוצב מספר ישראל גם כן נגד האומות כלן שבעים משפחות כנגד שבעים אומות, וכדרשתם ז"ל על פסוק: 'יצב גבלת עמים למספר בני ישראל' [דברים לב, ח], וכמו כן שבעים סנהדרין שכוללים כל הדעות" [מדבר שור הדרוש הארבעה עשר].

הרב קוק מסביר את המספר שבעים של הבאים למצרים ושל דיניי הסנהדרין, ואגב כך מתייחס גם למספר שבעים באומות העולם. ישנם הבדלים מסוימים היוצרים שוני מהותי בין האנשים וגורמים למהויות נפרדת, שעל פיהן מתחלק העולם לשבעים האומות. גם בתוך עם ישראל ישנן שבעים משפחות וכן גם שבעים סנהדרין, כיוון שזהו מספר המורה גם על ריבוי דעות. שבעים דיניי הסנהדרין כוללים את כל הדעות, ומקיפים בדיוניהם את כל הצדדים של המקרה הנידון.

לעילוי נשמת רבקה בת יצחק דוב ע"ה

אחדות כמו בדין אבל אינם בכל מצב. החסד הוא נתינה בכל מקרה, לכן בנה אברהם ארבעה מזבחות, כי המספר ארבע הוא התפשטות לכל הצדדים, וזה מסמל את מידת החסד, שעושה חסד לכולם ואין דבר שהוא מחוץ לחסד. בלעם אמר שלו לבדו ראוי לבנות שבעה מזבחות, כי הוא נביא של כל האומות שבעולם, ולכלל האומות ראוי המספר שבע, מכיון שהם כל האומות, ומה שכולל הכל הוא דבר שלם. לדבר שלם ראוי המספר שבע, לכן טען שלו ראוי הדבקות השלמה, ועל כן בנה שבעה מזבחות.

השיב לו הקב"ה, שאם היה רוצה בקרבנות היה אומר למיכאל וגבריאל שיקריבו לפניו קרבן, אבל אין רצונו יתברך בקרבן אלא מישראל ולא מהמלאכים. כמו שהתבאר, כל נברא מצד עצם מהותו שב אל הבורא, כמו שממנו בא - אליו הוא שב, ולכן מקבל קרבן רק מישראל, מפני שהם נבראו מעצמותו יתברך, והם הנבראים בראשונה. לכן לישראל יש דבקות בבורא, ואין דבקות כזו למי שלא נברא מעצמותו ואינו שב אליו. דברים אלו הם סתרי חכמה וסודות התורה, כאשר תבין דברים אלו.

ויש לפרש גם כן והוא העקר, כי בלעם אמר כי האבות בנו שבעה מזבחות, כי הקרבת הקרבן מורה על הדבוק בו יתברך, ויש צדיקים דבוקים בו יתברך אבל אינה דבקות שלם לגמרי רק דבקות 'במה, ולפיכך לא בנה אברהם בלבד שבעה מזבחות, כי לא היה לו דבקות שלם בכל, רק שקל האבות ביחד בנו שבעה מזבחות, כי פלם ביחד היה להם דבקות בשלמות. ודע כי הדבר שהוא שלם מבלי חסרון הוא דבר שיש לו שישה קצוות וביניהם האמצעי, שהוא נקרא היכל הקדש, מכון באמצע. ומפני שהיה לאבות שהם שלשה ביחד דבוק לגמרי בו יתברך שהוא דבוק שלם, ומספר שבעה הוא השלם, שהוא נגד שש קצוות והאמצעי ביניהם, ולפיכך כל האבות ביחד ראוי להם לבנות שבעה מזבחות, במה שהיה להם דבוק בשלמות. וראוי היה אברהם שיבנה ארבעה מזבחות, ויצחק מזבחה אחד, ויעקב ב' מזבחות, וזה כי כל אחד כפי מדתו שהיה דבק בה בנה מזבחות. כי יצחק מפני שמדתו מדת הדין, והדין הוא כמו נקדה אחת שאין לו נטיה כלל, וכן הדין אין לו נטיה כלל ממה שהדין מחיב, לא לימין ולא לשמאל, ולכן בנה יצחק מזבחה אחד בלבד, כפי מדתו שהוא דין גמור. אבל יעקב מפני שמדתו הרחמים, והרחמים הם למי שהוא בצרה, דבר זה אינו דין גמור, כי הדין אינו רק מה שהמשפט והדין מחיב, והרחמים שמרחם על מי שהוא בצרה אף כשאין הדין נותן. מפל מקום אינו מרחם רק על מי שהוא בצרה, ודבר זה אינו חסד גמור. ולפיכך יעקב בנה שני מזבחות, כנגד מדתו שהוא הרחמים, שאין מדתו כמו הדין שהוא אחד בלבד, גם אין מדתו לרחם בכל ענין, שאין מרחם רק כשהוא בצרה. ולפיכך בנה שני מזבחות, כי מספר שנים אין זה אחדות, מפל מקום אין בו כל הצדדין. אבל מדת אברהם, שמדתו מדת החסד, שהחסד הוא חסד לגמרי בכל ענין, לא כמו הדין שהוא אחד גמור מבלי שום נטיה מן האחדות, ולא כמו הרחמים שיש להם נטיה מן האחדות, ומפל מקום אינם בכל ענין. אבל החסד הוא עושה חסד לגמרי בכל ענין, ולפיכך בנה שני מזבחות, כי מספר ארבע הוא נגד כל הצדדין, וזה נגד החסד, שאין דבר חוץ מן החסד, כי לכל עושה חסד. וכן מספר ד', שהוא נגד ד' צדדין, שאין חוץ מזה.

ואמר בלעם פי אליו ראוי בלבד לבנות ז' מזבחות, פי הוא נביא לכל האמות שהם בעולם, וכל האמות ראוי להם מספר שבעה, מאחר שהם כל האמות, ודבר שהוא הפל הוא שלם, וכל דבר שהוא שלם ראוי לו מספר שבעה. ואמר שיש לו דבוק שלם, ולכן ראוי לו גם כן שיבנה שבעה מזבחות.

והשיב לו ה', אם היה רוצה בקרבנות היה אומר למיכאל וגבריאל שיקריבו לפניו קרבן, אבל אין השם יתברך מקבל קרבן כי אם מישראל, לא מן הפולאכים, כמו שהתבאר במה שקל עלול מצד עצמו שב אל עלתו, כמו שבא ממנו הוא שב אליו. ולכן מקבל הקרבן מישראל דוקא, במה שהם עלולים ממנו יתברך בעצם ובראשונה, ולכן יש השבה להם אל העלה יתברך, אבל אין השבה לנמצא שאינו עלול. ודברים אלו הם סתרי חכמה וסודי התורה, אם תבין אלו הדברים.

ויש לפרש באופן נוסף, והוא הפירוש העיקרי: בלעם אמר שהאבות בנו שבעה מזבחות, כי הקרבת הקרבן מורה על חיבור לבורא. יש צדיקים שדבקים בבורא, אבל אין דבקותם דבקות שלמה ומוחלטת אלא דבקות מצדדים מסוימים. לכן אברהם לא בנה שבעה מזבחות לבדו, כי לא היתה לו דבקות שלמה לגמרי בה, וכן יצחק ויעקב. רק ביחד בנו שלושת האבות שבעה מזבחות, כי רק ביחד הגיעו לשלמות גמורה. ודע כי השלמות מופיעה במספר שבע, כי לשלם יש שש פאות ונקודת מרכז אמצעית, והיא נקראת: היכל הקודש. משום שלשלושת האבות יחד היתה דבקות שלמה בקב"ה, לכן כולם יחד בנו שבעה מזבחות. וראוי אברהם לבנות ארבעה מזבחות, ויצחק מזבחה אחד, ויעקב שני מזבחות, כי כל אחד מהם בנה מזבחות בהתאם למידתו. מפני שמידת בהתאם למידת הדין, לכן בנה מזבחה אחד, כי הדין הוא כמו נקודה אחת שאין לה נטיה לימין או לשמאל, וכך הדין, אין לדין לנטות לימין או לשמאל. לכן בנה יצחק רק מזבחה אחד, כי מידתו דין גמור. אבל יעקב שמידתו רחמים, והרחמים הם למי שנתון בצרה, ודבר זה אינו דין, כי הדין הוא הכרעת המשפט, ואילו הרחמים הם למי שנמצא בצרה גם אם אינו ראוי לפי הדין. לכן יעקב בנה שני מזבחות, כנגד מידתו מידת הרחמים, כי מידת הרחמים אינה מצומצמת כמידת הדין, ומאידך אין מידתו לרחם בכל מקרה אלא רק למי שנמצא בצרה, לכן בנה שני מזבחות, כי המספר שנים אינו אחד וגם אין בו את כל הצדדים. ומידת אברהם מידת החסד היא בכל מצב, לא כמו הדין שהוא אחד, מבלי נטיה לימין או לשמאל, ולא כמו הרחמים, שאין בהם

שלושת האבות יחד מהווים שלמות ולכן בנו שבעה מזבחות, כל אחד לפי מידתו

בלעם היה נביא לכל האומות ולכן סבר שהוא נביא השלמות

הקב"ה מקבל קרבן רק מישראל

